

SCHEPER-HUGHES, Nancy. 1993. *Death without Weeping: The Violence of Everyday Life in Brazil*. Berkeley: University of California Press.

Následující text se zaměřuje na představení etnografie, kterou během druhé poloviny dvacátého století prováděla americká antropoložka Nancy Scheper-Hughes a propojení vybraných témat s knihou *Anthropological Practice* autorky Judith Okely.

Téma etnografie

Autorka prováděla výzkum v tzv. oblasti O Nordeste, brazilský severovýchod, což je region pokrytý plantážemi cukrové třtiny. Půdu zde vlastní výhradně bohatí obyvatelé a těm, kteří půdu nemají nezbývá jiná možnost než pracovat na plantážích. Ženy na plantážích nepracují. Muži mají platy, kterými nedokáží pokrýt výdaje jejich rodin. V regionu je vysoká úmrtnost, a to především mezi dětmi a novorozenci.

Nancy Scheper-Hughes se v tomto regionu zaměřila právě na témata novorozenecké úmrtnosti a na způsob, jakým se s ní místní obyvatelé vypořádávají.

Autorka ve své knize popisuje situace, kdy místní ženy údajně poznají, zda novorozeně „chce“ či „nechce“ žít, zda je silné nebo ne slabé a zda ho má cenu krmit či nikoliv.

Obyvatelé regionu jsou navíc silně věřící a každá smrt je tedy považována za božskou vůli.

Propojení etnografie Nancy Scheper-Hughes s knihou Judith Okely

Dead Bodies

Judith Okely se ve své knize *Anthropological Practice* zaměřuje v kapitole *Fieldwork Embodied* na téma tělesnosti a toho, jakou roli hraje tělo jako takové v antropologickém výzkumu. V podkapitole *Dead Bodies* poukazuje na fakt, že takzvaný kulturní osud mrtvého těla může být způsobem, jak poodhalit priority a organizaci zkoumané společnosti. „The cultural fate of the dead body can be a revelation into a society's priorities.” (2012)

Okely uvádí jako příklad mimo jiné „cult of the body beautiful“ a extrémní sekularizaci a anonymizaci v moderních západních kulturách.

V knize Scheper-Hughes je téma nakládání s mrtvými těly otevíráno velmi často. Scheper-Hughes na základě rituálů a zacházení s těly zesnulých vysvětluje fungování zkoumané kultury. Na základě jejího popisu je zřejmé, že místní obyvatele přikládají velikou důležitost ritualizaci pohřbu. Zesnulá těla jsou ukládána do rakví, na které si lidé odkládají peníze stranou, a to i za předpokladu, že nemají peněžní prostředky na koupi jídla či jiných k životu potřebných komodit. Důraz je kladen na materiál, ze kterého je rakev vyrobena, na kvalitu ozdobných prvků a na to, zda v ní bude tělo uloženo napořád, či zda je rakev pouze propůjčena a tělo bude po pohřbu exhumováno. Autorka zároveň vysvětluje pomocí nakládání s těly zesnulých téma vlastnictví těla a nedůvěřivost místních obyvatel vůči nemocničním zařízením, kde se dle místních těla jejich příbuzných ztrácí. Nedůvěra v zdravotnická zařízení hraje roli ve vysoké úmrtnosti jak dětí, novorozenců, ale i dospělých obyvatel.

Ethics

Téma etiky výzkumu je velmi komplexní a do jisté míry prostupuje všechny proběhnuvší výzkumy a studie. Judith Okely jej zmiňuje v několika částech své knihy. Nancy Scheper-Hughes etické aspekty svého výzkumu komunikuje v rámci úvodu, epilogu a zmiňuje je ve vybraných kapitolách. V částech knihy, které jsem četla, což je celkem zhruba šest (z dvanácti) na sebe nenavazujících kapitol, však autorka nevěnuje etice výzkumu významnou pozornost. Nebo ji alespoň nekomunikuje se čtenářem. Věřím, že zrovna u tématu smrti a úmrtnosti, by bylo vhodné věnovat část knihy výhradně debatě zahrnující etické problémy. Judith Okely ve své knize zmiňuje vybrané antropologické výzkumy, jež byly pro svá témata rozebírána v rámci etických komisí. Jednalo se o výzkumy zahrnující například tematiku drog. Práce Scheper-Hughes je považována za kontroverzní z mnoha důvodů, a proto věřím, že jasné vyslovení stanoviska vůči etice výzkumu je něco, co měla autorka do své knihy jednoznačně zahrnout.

Seznam literatury

SCHEPER-HUGHES, Nancy. 1993. *Death without Weeping: The Violence of Everyday Life in Brazil*. Berkeley: University of California Press.

OKELY, Judith. 2012. *Anthropological Practice. Fieldwork and the Ethnographic Method*. London, N.Y.: Berg.